

*Стецюк В. Р., здобувач вищої освіти,
Надольська В. В., канд. іст. наук, доцент, доцент кафедри музеєзнавства,
пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності,
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ АВТОМАТИЗАЦІЇ ДЛЯ ВЕДЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Анотація. У статті розглянуто актуальні аспекти ведення військового обліку на підприємствах в Україні відповідно до чинного законодавства. Окремо висвітлено питання цифровізації процесів військового обліку, використання електронних військово-облікових документів, а також автоматизації бізнес-процесів, пов'язаних з кадрами на підприємствах. Наголошено на важливості захисту персональних даних з боку держави та роботодавців, і відповідальності за порушення законодавства під час воєнного стану.

Ключові слова: військово-обліковий документ, військовий облік, цифровізація, підприємство, персональні дані, воєнний стан, Україна.

Вступ. Військовий обов'язок – невід'ємна частина конституційних обов'язків громадян України. У період воєнного стану ця відповідальність є актуальною як для самих працівників, так і для роботодавців, які повинні забезпечити належне ведення військового обліку. У 2022 р. набули чинності нові положення законодавства, які регулюють відносини у цій сфері. Питання організації військового обліку на підприємствах стають вкрай важливими з огляду на національну безпеку загалом. Законодавчі зміни та технологічні нововведення сприяють ефективному управлінню персоналом, зменшують адміністративне навантаження на роботодавців, які завдяки цьому будуть більш орієнтовані на економічну стабільність держави. Необхідність аналізу вдосконалення кадрового діловодства на вітчизняних підприємствах актуалізує тему публікації.

Метою роботи є дослідження нормативно-правових аспектів ведення військового обліку на підприємствах, в установах та організаціях України в умовах воєнного стану, а також процесів його автоматизації.

Виклад основного матеріалу. Згідно з ч. 5 ст. 34 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.1992 № 2232-ХІІ (далі – ЗУ № 2232) і п. 1 Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1487 (далі – Порядок № 1487), обов'язок вести військовий облік поширюється на всі підприємства, установи та організації незалежно від підпорядкування та форми власності [1; 2].

Конституційний військовий обов'язок включає дотримання правил військового обліку [1]. Обидві сторони трудових відносин повинні бути вмотивовані добросовісно ставитися до цього не лише через адміністративний примус у разі порушень, а й у зв'язку з особистою відповідальністю. В Україні у 2017 р. з'явився повноцінний Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів (далі – Реєстр). Інформацію для нього одержують від самих громадян та від підприємств, установ й організацій. Згідно з п. 15 та п. 34 Поряд-

ку 1487 відомості до такого Реєстру можна подати з використанням засобів Порталу Дія, представити військово-облікові документи через такий мобільний застосунок під час працевлаштування [2]. Останнім часом громадяни активно використовують програму «Резерв+», у якій відображений особистий кабінет з даними реєстру «Оберіг» – інструменту військового обліку. На сайті Міністерства оборони України вказано, що інформація до нього вноситься з карток обліку в територіальних центрах укомплектування та соціальної підтримки (далі – ТЦК та СП) і з державних реєстрів. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку оформлення (створення) та видачі військово-облікового документа для призовників, військовозобов'язаних та резервістів і форми такого документа» від 16.05.2024 № 559, електронний військово-обліковий документ має юридичну силу, його чинність можна перевірити за допомогою наявного QR-коду [3].

Важливим питанням є захист персональних даних громадян. Держава гарантує охорону від несанкціонованого незаконного доступу до Реєстру. Підприємства зазвичай використовують системи автоматизації бізнес-процесів та документообігу. Вони мають технічний та програмний рівні захисту. Згідно з п. 2.2 Рішення Конституційного Суду України від 11.10.2018 № 7-р/2018, втручання в конституційне право на конфіденційну інформацію можливе лише в законодавчо передбачених цілях та в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [4]. Відповідно згода громадян на обробку персональних даних для Реєстру не потрібна, про що також вказано у відповідному Законі України про нього.

Для того, щоб почати вести військовий облік на підприємстві, потрібно призначити відповідальну особу. Згідно з чинним законодавством встановлюється доплата за такі додаткові обов'язки, що фіксується у посадовій інструкції чи умовах трудового договору. Про це повідомляють ТЦК та СП у семиденний термін. Підвищення кваліфікації ініціюється не рідше одного разу на 5 років. Керівник зобов'язаний під підпис повідомити працівників про правила військового обліку, розмістити їх у доступному місці (Додаток 2 Порядку № 1487), сприяти оновленню даних в ТЦК та СП [2].

Згідно з п. 8 Порядку № 1487, громадяни України поділяються на категорії. Призовникам, військовозобов'язаним, резервістам та військовослужбовцям оформлюють і видають військово-обліковий документ, який разом із документом, що посвідчує особу, стає основою для військового обліку, зокрема ведення особової картки працівника та формування звітності для ТЦК та СП. На підприємстві ведуть списки за категоріями, які разом з відомостями оперативного обліку щороку станом на 1 січня підписує керівник, відповідальна особа за облік, та реєструють службою діловодства згідно з п. 40. У разі проведення документальної перевірки стану організації та ведення військового обліку ці документи подають за запитом [2].

З метою ефективного управління персоналом підприємства використовують програмне забезпечення, що допомагає вести кадровий і військовий облік, відповідний його документний супровід. Одними з популярних в Україні є продукти

BAS, що розроблені українськими і польськими програмістами на основі функцій 1С. Увімкнути можливість військового обліку можна в меню Налаштування-Кадри. Проставити прапорці біля «Введеться військовий облік», «Введеться облік бронювання на період мобілізації і на военний час». Дані особових карток працівників доповнюються на основі паспорта громадянина України та військово-облікових документів.

Функціонал конкретно BAS: Зарплата і Управління Персоналом передбачає генерацію аналізу таких карток, листків повідомлення про зміни, списків персонального військового обліку (Додаток 5 Порядку № 1487), відомостей оперативного обліку військовозобов'язаних (Додаток 12), донесень про кількість громадян запасу, чисельності заброньованих громадян запасу, списків початкової поставки на військовий облік, списків громадян, які підлягають взяттю на військовий облік, списків юнаків, прийнятих та звільнених військовозобов'язаних працівників, тих, що підлягають призову, чисельності працюючих і заброньованих за формою № 6-Б, що втратила чинність, тощо.

Висновки. В умовах воєнного стану в Україні важливим є додержання конституційного обов'язку, зокрема того, що стосується військового обліку. Отриманню об'єктивних даних органами ТЦК і СП сприятиме його ведення на підприємстві чи в установі. Сама процедура передбачена законодавством, як і адміністративна відповідальність за її порушення. З метою спрощення організації такого обліку роботодавці використовують системи автоматизації бізнес-процесів, військово-облікові документи в електронному вигляді, забезпечують захист персональних даних своїх працівників. Цифровізація та прискорення комунікації з ТЦК і СП слугують формуванню повноцінного актуального Реєстру, уникненню незапланованих перевірок на підприємстві та штрафів.

Список використаних джерел

1. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 № 2232-ХІІ: станом на 7 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text> (дата звернення: 19.10.2024).
2. Про затвердження Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів: Постанова Каб. Міністрів України від 30.12.2022 № 1487: станом на 11 лип. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1487-2022-п#Text> (дата звернення: 19.10.2024).
3. Резерв+ (кабінет призовника, військовозобов'язаного та резервіста). *Міністерство оборони України*. URL: <https://reserveplus.mod.gov.ua/> (дата звернення: 19.10.2024).
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень абзацу першого пункту 40 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України: Рішення Конституц. Суду України від 11.10.2018 № 7-р/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-18#Text> (дата звернення: 19.10.2024).